



31.1.2023

Eduskunta/hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite HE 184/2022 vp / asiantuntijalausunto

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI PELASTUSLAIN JA PELASTUSOPISTOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan hallintovaliokunta on 17.1.2023 Pelastusopistolle toimittamallaan lausuntopyynnöllä pyytänyt Pelastusopistolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta (HE 184/2022 vp). Lausunto on pyydetty toimittamaan eduskunnan hallintovaliokunnalle 1.2.2023 mennessä.

Pelastusopisto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää seuraavaa.

Pelastuslain 2 a §; Määritelmät

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 kohta, jossa määriteltäisiin pelastustoiminnan yhteistyöalue. Yhteistyöaluejako vastaisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluejakoa. Yhteistyöalueita olisi viisi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 kohta, jossa määriteltäisiin pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaava pelastuslaitos. Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavalla pelastuslaitoksella tarkoitetaan sellaista hyvinvointialueen pelastuslaitosta, jonka alueella sijaitsee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettu yliopistollinen sairaala.

Pelastusopisto pitää ehdotettuja lisäyksiä kannatettavina.



Pelastuslain 31 a §; Tilannekuvatoiminta

Ehdotetun 2 momentin mukaan sisäministeriö vastaisi pelastustoimen valtakunnallisen tilannekuvatoiminnan järjestämisestä yhteistoiminnassa hyvinvointialueiden valtakunnallisesta pelastustoiminnan tilannekuvan järjestämisestä vastaavan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen kanssa.

Ehdotetun 5 momentin mukaan pelastuslaitos vastaisi pelastustoimen tilannekuvatoiminnan järjestämisestä hyvinvointialueella yhteistoiminnassa pelastustoiminnan yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa.

Pelastusopisto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota *pelastustoimen* ja *pelastustoiminnan* käsitteiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Pelastustoimen ja pelastustoiminnan käsitteillä on sisällöllisesti merkittävä ero, joten kyseisissä 2 ja 5 momenteissa tulee huomioida, onko käsitteiden käytössä ristiriitaisuuksia, ja palveleeko nyt esitetty muotoilu kokonaisuudessaan sisäministeriön tarvetta.

Ehdotetun 4 momentin mukaan valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden kokoamisesta yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi säädettäisiin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 5 §:ssä.

Pelastusopiston näkemyksen mukaan edellä mainittu ehdotettu 4 momentin kohta olisi tarkoituksenmukaista sijoittaa pelastuslain pelastustoiminnan johtamista koskevaan 34 §:ään.

Ehdotetun 4 momentin perustelukohdan mukaan alueellinen tilannekeskus voisi tuottaa johtokeskus- ja tilannekuvapalveluita. Pelastusopisto pyytää kiinnittämään huomiota käsitteeseen *alueellinen tilannekeskus*, sillä johtokeskuspalvelut tuottaa yhteistyöalueen johtokeskus, ei alueellinen tilannekeskus (ks. kokonaisturvallisuuden sanasto).

Ehdotetun 6 momentin mukaan tilannekuvan sisällöstä, kokoamisesta, analysoinnista, ylläpitämisestä ja jakamisesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella. Pelastusopisto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota siihen, antaako kyseinen säännös riittävät valtuudet pelastusviranomaiselle tilannekuvatoiminnan suunnitteluun ja ylläpitämiseen tiedonsaantioikeuksien kannalta pelastuslain 89 § huomioon ottaen.

Lisäksi Pelastusopiston näkemyksen mukaan yhteistoiminta-alueiden tiedonsaanti sisäministeriöstä olisi tarpeen varmistaa, jotta laadukas ja tavoitteellinen tilannekuva saadaan toteutettua eri johtamistasoilla. Tämä on todettu myös hallituksen esityksessä nykytilaa ja sen arviointia koskevassa luvussa pelastustoiminnan sääntelyn osalta (s.14). Nyt ehdotettu sääntely mahdollistaa kuitenkin ainoastaan sisäministeriön tiedonsaannin yhteistoiminta-alueilta.

**Pelastuslain 34 §; Pelastustoiminnan johtaminen**

Säännöstä esitetään muutettavaksi niin, että päätös pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta on vahvistettava kirjallisesti tarvittaessa tai pyydettyäessä. Päätös olisi tarpeen antaa kirjallisesti silloin, kun päätöksellä on vaikutusta toisen henkilön, viranomaisen tai muun toimijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin, kuten velvollisuus jälkiraivaukseen ja vartiointiin ja öljyvahingon jälkitoimiin.

Pelastusopisto katsoo, että jälkiraivaukseen ja vartiointiin sekä öljyvahingon jälkitoimiin liittyen annettava päätös tulisi antaa aina kirjallisesti, sillä kyseinen päätös vaikuttaa yksilön tai yhteisön oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä oikeusturvaan.

Pelastuslain 36 §; Pelastusviranomaisen toimivaltuudet

Pelastusopisto pitää ehdotettua otsikon täsmennystä ja uuden 4 momentin lisäämistä erityisen kannatettavina.

Pelastusopistosta annetun lain 2 a §; Muussa EU- tai ETA-valtiossa hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen

Pelastusopisto pitää ehdotettua ammattipätevyyden tunnustamista koskevan toimivallan siirtoa Pelastusopistolle kannatettavana siltä osin kuin kyse on Pelastusopiston antamasta koulutuksesta. Pelastusopistolla ovat parhaat edellytykset arvioida laatimansa opetussuunnitelman tavoitteiden täyttymistä ja vastaavuutta. Ammattipätevyyden tunnustamista koskevaan prosessiin ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää eri viranomaisia enempää kuin on välttämätöntä.

Koska Pelastusopisto ei järjestä nuohoojan ammattipätevyyden edellyttämää koulutusta, Pelastusopisto ei katso omaavansa Opetushallitusta parempia edellytyksiä arvioida nuohoojan ammattipätevyyden tunnustamista. Mikäli nuohoojan ammattipätevyyden tunnustaminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi siirtää sisäministeriön hallinnonalalle, tulee se sisällyttää Pelastusopiston tehtäviin. Mikäli nuohoojan ammattipätevyyden tunnustaminen siirretään Pelastusopiston tehtäväksi, tulee tarkastella myös koulutuksen tutkintovaatimusten vahvistamisen siirtämistä Pelastusopistolle. Hallituksen esitysluonnoksen mukaan vastuu tutkintovaatimusten vahvistamisesta säilyisi edelleen Opetushallituksella, vaikka ammattipätevyyden tunnustaminen siirrettäisiin Pelastusopistolle.

Pelastusopisto kiinnittää erityistä huomiota riittävien resurssien varaamiseen sille siirrettäessä lisää tehtäviä.



Rehtori

Mervi Parviainen

Juristi

Janette Tervonen

Jakelu

Eduskunta/hallintovaliokunta